

text
MARIANA PASCARU

fotografii
MARIANA PASCARU
FLORIN ANDREESCU
SHUTTERSTOCK

hărți
ALEXANDRU STĂNESCU

© 2018, Ad Libri

tel./fax: 021-212.35.67, 021-210.88.64; tel: 021-610.37.92;

e-mail: adlibri@adlibri.ro

www.adlibri.ro

www.calator-pe-mapamond.ro

Toate drepturile asupra prezentei lucrări aparțin editurii Ad Libri.
Reproducerea integrală sau parțială a textelor sau ilustrațiilor
este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii Ad Libri.

Editura încearcă să ofere cititorilor săi informații complete și
aduse la zi. Suntem totuși conștienți că între momentul publicării
acestui ghid și cel al cumpărării lui pot apărea diverse modificări
ale datelor prezentate. Ne cerem scuze pentru eventualele
inadvertențe și le suntem recunoscători tuturor celor care ni le
vor semnală. Orice alte observații și informații noi cu privire la
subiectul ghidului de față vor fi considerate bine-venite.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Londra / text: Mariana Pascaru; foto: Florin Andreescu;

hărți: Alexandru Stănescu - București: Ad Libri, 2018

ISBN 978-606-8050-88-1

I. Pascaru, Mariana (text; foto)

II. Andreescu, Florin (foto)

III. Stănescu, Alexandru (cartogr.)

913

LEGENDA SIMBOLURILOR

✉ adresa / localizarea

☎ numărul de telefon

⌚ programul de funcționare

💰 taxă de intrare

🚗 mijloace de transport

➤ trimitere la pagina cu prezentarea detaliată

Cuprins

■ Tired of London?	
Introducere	6
Repere istorice	8
Cele mai frumoase 10 atracții din Londra	11
Cele mai interesante 10 experiențe londoneze	15
■ De la Trafalgar Square la Westminster	19
■ Buckingham și St James's: Londra regală	41
■ Hyde Park și vestul Londrei	51
■ Mayfair, Soho și nordul Londrei	73
■ De-a lungul Tamisei, din Chelsea până în Temple	107
■ St Paul's și The City	125
■ Bankside, Southwark și South Bank	147
■ Recomandări și informații utile	161
■ Index	174

Tired of London?

Introducere	6
Repere istorice	8
Cele mai frumoase 10 atracții din Londra	11
Cele mai interesante 10 experiențe londoneze	15

Introducere

Odinioară inima unui imperiu care era atât de vast încât se spunea că asupra lui soarele nu apune niciodată (pentru că nici nu apuca să apună la un capăt, că răsărea imediat la celălalt), Londra pare să-i fi încorporat vitalitatea, imensitatea și diversitatea, pe care le reflectă azi asemenea unui caleidoscop chiar la ea acasă. Neobosită, strălucitoare și generoasă – căci aici este loc pentru toate și pentru toți –, trăiește într-un ritm atât de frenetic și emite o energie atât de molipsitoare încât după câteva zile petrecute aici veți ajunge să simțiți că nimic nu este prea mult. Este o metropolă excesivă și aproape incommensurabilă, așa că din orice parte ați încerca s-o abordați veți rămâne cu senzația că nu-i veți da de capăt și că este de necuprins în limitele obișnuite cu care v-au obișnuit celelalte capitale continentale. *Vibe-ul* său este cu adevărat unic în peisajul european.

În oraș trăiesc azi aproape 9 milioane de locuitori, care vorbesc 300 de limbi, dar care se înțeleg în limba universală – engleza, care ni i-a dat pe unii dintre cei mai mari scriitori din istoria literaturii universale. Această atmosferă cosmopolită se împletește cu spiritul ei democratic, fără a-i știrbi deloc din distincția și rigurozitatea proverbiale. În stilul ei inimitabil, Londra reușește să rămână în același timp aristocratică și modernă. Capitala unei țări în care respectul față de

instituția monarhiei continuă să se mențină la cote înalte are în fruntea ei, din 2016, un primar de origine pakistaneză, născut în sânul unei familii din clasa muncitoare. Sadiq Khan a devenit astfel primul primar de confesiune musulmană al unei capitale occidentale.

Surprizele continuă. Londra, unul dintre centrele financiare și economice ale lumii, în care afacerile dețin supremația și în care totul pare să se învârtă în jurul profitului, vă va răsfăța în ce privește cultura așa cum nici n-ați fi putut visa. Cu generozitate, oferă acces gratuit la unele dintre cele mai mari temple ale artei din lume (National Gallery, British Museum, Tate Modern, V&A Museum) – ce dovadă mai bună a spiritului liberal al unui oraș care a realizat că educația și cultura reprezintă de fapt motorul care contribuie la progresul lui? Municipalitatea și-a făcut o misiune din a investi continuu în proiecte de extindere și modernizare a muzeelor și celorlalte instituții de cultură.

Astăzi, în Londra totul stă sub semnul lui *Experience*. Este încurajată din plin curiozitatea, iar atracțiile au fost remodelate pe principiul interacțiunii, astfel încât să-i implice pe vizitatori într-o experiență imersivă, care riscă din păcate să alunece în goana după senzații tari. Ce diferență în atitudinea față de inovație comparativ cu sobrele epoci anterioare, când schimbările erau întâmpinate cu reticență... Vă puteți imagina că în 1898, când la magazinul Harrods a fost instalată prima scară rulantă din Anglia, vizitatorilor mai slabi de inimă li se ofereau brandy ori săruri ca să nu leșine?

Poate că haotica Londră de azi este prea complexă pentru a putea fi înțeleasă. Dar aceeași era situația și cu mai bine de un secol în urmă, căci însuși romancierul american Henry James, după ce a vizitat-o, a sfârșit prin a concluziona, în *English Hours*, că Londra este o „colecție de mai multe întreguri”; și acestea, alături de dimensiunile exagerate, fac parte din spiritul ei, iar în lipsa lor și-ar

pierde sensul și savoarea. Nu ne putem abține să nu ne întrebăm ce ar fi zis azi, când Londra s-a perfecționat în arta exceselor și extremelor...

Arhitectura sobră, de inspirație neoclasică, din epoca georgiană, este adumbrită de unele dintre cele mai futuriste clădiri din Europa. Chiar dacă nu vă place arhitectura modernă, nu aveți cum să nu fiți impresionați de privilegiata zgârie-norilor din City și Canary Wharf.

Alte contraste: în mijlocul unui oraș supraaglomerat, în care fiecare metru este valorificat la maximum și în care extinderea se face azi pe înălțime, au fost păstrate libere vaste întinderi de verdeată, care reprezintă adevărate oaze rurale. Este aproape incredibil, dar puteți ajunge din selectul cartier rezidențial Notting Hill până aproape de Trafalgar Square și

Whitehall, unde sunt concentrate numeroase sedii de instituții guvernamentale, mergând din parc în parc, pe cărări umbrite de copaci și acompaniați de cîrpit de păsărele: Kensington Gardens, Hyde Park, Green Park și St James's Park vin unul după altul, pe o lungime de aproape 5 km. Iar la doar 12 km de centrul orașului, în Richmond Park, pe o suprafață de 10 km², se plimbă nestingherite peste 600 de căprioare.

Deja copleșiți de Londra? Vă readucem aminte vorbele marelui om de literă Samuel Johnson (▶123), care „a decretat” încă din 1777: *When a man is tired of London, he is tired of life; for there is in London all that life can afford* („Dacă un om s-a săturat de Londra, înseamnă că s-a săturat de viață. Pentru că în Londra se află tot ceea ce viața poate oferi”).

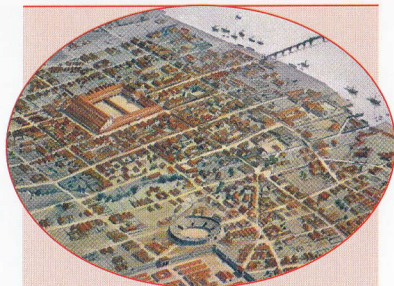
Plăcile albastre (Blue Plaques)

Când vă veți plimba pe străzile londoneze, veți observa că pe numeroase fațade sunt instalate plăci albastre circulare. Ele nu marchează clădirile de patrimoniu, ci pe locuitorii lor de seamă. English Heritage a început să le monteze din 1866, fiind probabil cea mai veche inițiativă de acest fel din lume, iar în prezent numărul lor a ajuns la aproape 900; prima placă a fost instalată în onoarea poetului Byron, pe casa lui din Cavendish Square, demolată în 1889. Puteți porni la vânătoare de plăci albastre, cu ajutorul unei aplicații pentru telefonul mobil – *Blue Plaques App*. Dacă vă place muzica, vă sugerăm să nu le ratați pe cele dedicate lui Händel și Hendrix (▶81), John Lennon și George Harrison (Baker Street nr. 94), Freddie Mercury (Gladstone Avenue nr. 22), Keith Moon (Marquee Club, Wardour Street nr. 90), David Bowie (Heddon Street). Dacă iubiți literatura, vi le sugerăm pe cele dedicate lui George Orwell (Portobello Road nr. 22), Virginiei Woolf (Fitzroy Square nr. 29), Thomas Hardy (Trinity Road nr. 172), Mary Shelley (Chester Square nr. 24) și Coleridge (Addison Bridge Place nr. 7).

Londra, în cifre:

- Suprafață: 1.572 km² (Greater London); 8.382 km² (zona metropolitană)
- Populație: 8.787.892 de locuitori (Greater London); 14.040.163 (zona metropolitană)
- Densitate: 5.590 locuitori/km²
- Districte din Greater London: 33
- Temperatura medie: 11°C
- Zilele dintr-o lună în care plouă: 10
- Autobuze roșii care deservește Greater London: 8.500
- Linii de autobuze: 649
- Rețeaua de metrou: 402 km
- Stații de metrou: 270
- Taxiuri (cabs): 21.000
- Teatre: 147
- Muzee: 215
- Galerii de artă: 857
- Turști: 19 milioane, anual

Repere istorice

43

Trupele împăratului roman Claudius invadează sudul Angliei și întemeiază provincia Britannia.

50

Romanii întemeiază cetatea Londinium (►133), care va deveni principalul port al provinciei.

60-200

Portul Londinium este înconjurat de romani cu un zid, ale cărui vestigii s-au păstrat în City.

61

Regina Boadicea se revoltă împotriva romanilor și cucerește Londinium.

410

La hotărârea împăratului Honorius, trupele romane se retrag din Londinium, părăsind Britannia.

Secolele VIII-X

Raidurile vikingilor, care atacă Londra, distrugând-o. Regele anglo-saxon Alfred cel Mare o recucerește și reconstruiește în 886, dar în 980 vikingii pun din nou stăpânire pe ea.

1042-1066

Domnia lui Eduard Confesorul

1066

Cucerirea normandă a regatului Angliei. În urma victoriei în Bătălia

de la Hastings (14 octombrie 1066), William I Cuceritorul (1066-1087), fondatorul dinastiei normande, este încoronat rege al Angliei la Westminster Abbey.

1067-1097

Este construit Tower of London.

Secolele XII-XIII

Puterea este preluată de dinastia Plantagenetilor, reprezentată prin Henric al II-lea (1154-1189), Richard Inimă de Leu (1189-1199) și Ioan fără de Țară / John Lackland (1199-1216), care în 1215 este forțat să promulge *Magna Carta*, prin care puterea regală este mult îngrădită.

1240

Întrunirea primului Parlament, la Westminster.

1348

În timpul domniei regelui Eduard al III-lea (1327-1377), ciuma neagră face ravagii în Londra, nimicind jumătate din populația orașului.

1485-1603

Înflorirea Londrei sub dinastia Tudorilor, întemeiată de Henric al VII-lea, care, în urma Războiului celor Două Roze (1455-1485), l-a înlăturat de la putere pe Richard al III-lea, ultimul reprezentant al dinastiei York.

1509-1547

Domnia lui Henric al VIII-lea: pentru a se despărți de prima lui soție, Ecaterina de Aragon, regele desprinde Anglia de sub sfera de influență a Vaticanului (această acțiune coincide cu mișcarea Reformei din vestul Europei). Biserica Anglicană trece sub controlul direct al regelui, care în 1533 se căsătorește

cu Anne Boleyn, decapitată în 1536. Henric al VIII-lea se mai căsătorește de încă patru ori, cu Jane Seymour, Anne de Cleves, Catherine Howard și Catherine Parr. În 1534 este emis Actul de Supremație, prin care Regele devine capul Bisericii Anglicane, titlu pe care monarhii englezi îl dețin și în prezent. În timpul Elisabetei I se stabilește *Book of Common Prayer* (*Cartea de rugăciune comună*), folosită în cultul anglican, cuprinzând atât elemente de doctrină protestantă, cât și elemente rituale catolice.

1558-1603: Epoca elisabetană

Domnia Reginei Elisabeta I, fiica regelui Henric al VIII-lea și a Annei Boleyn, în timpul căreia comerțul înflorește, iar artele prosperă.

1603-1625

După moartea Reginei Elisabeta I, rămasă fără urmași, tronul este preluat de Iacob I (James I), întemeietorul dinastiei Stuart. Este fiul reginei Maria I Stuart (1542-1587), decapitată în 1587 de mătușa ei, Elisabeta I, în Turnul Londrei.

1605

Este dejucat Complotul Prafului de Pușcă (►33, 169), pus la cale de un grup de catolici fervenți împotriva nobililor protestanți și a regelui Iacob I. Pe 4 noiembrie, cu o zi înainte ca Parlamentul să fie aruncat în aer, Guy Fawkes a fost arestat, în urma unui denunț, apoi executat în 1606.

1642-1651

Războiul Civil Englez: o serie de conflicte armate și manevre politice între Parlamentari și Roialști (sau Cavaleri), în urma cărora Regele Carol I a fost decapitat (30 ianuarie 1649), fiul acestuia Carol al II-lea a fost exilat și a fost instituit Commonwealth-ul Angliei (1649-1653), apoi Protectoratul lui Oliver Cromwell (1653-1659).

1661

Restaurația Stuartilor: revenirea Angliei la monarhie. Pe tron urcă Carol al II-lea (1660-1685), succedat de fratele său, Iacob al II-lea (1633-1701), care a avut 2 fiice: Maria a II-a (1662-1694), care se va căsători cu Prințul William al III-lea de Orania (1650-1702), punând bazele Dinastiei de Orania, și Anna (1665-1714), căsătorită cu Prințul George al Danemarcei.

1665

Marea Ciumă (sau Moartea Neagră) nimicește un sfert dintre locuitori.

1666

Marele Incendiu devastează timp de 4 zile Londra, transformând în scrum mare parte din City. Au fost distruse peste 13.000 de case și aproape 90 de biserici, printre care și catedrala St Paul. Focul a izbucnit pe data de 2 septembrie 1666 de la o brutărie de pe Pudding Lane, în apropierea căreia a fost înălțat ulterior The Monument (►131), după proiectul arhitectului Christopher Wren, care de altfel se va ocupa de reconstruirea orașului. Jurnalul lui Samuel Pepys oferă mărturie prețioasă despre acest dramatic episod.

1689

În urma încercării lui Iacob al II-lea de a reinstaura absolutismul monarhic, acesta este forțat să abdice, iar Parlamentul emite *Declarația Drepturilor* (*Bill for Rights*), care stabilește prerogativele regelui. Anglia devine prima monarhie constituțională din lume, sub William al III-lea al Angliei. Episodul rămâne în istorie drept Revoluția glorioasă.

1707

The Union Acts: Anglia și Scoția se unesc într-un singur stat – Regatul Marii Britanii, al cărui prim suveran este Regina Anna (1707-1714), fiica lui Iacob al II-lea. Nu are urmași, iar tronul

este preluat de vărul ei, George I (1714-1727), fiul Sophiei de Hanovra și strănepotul regelui Iacob I Stuart.

1714-1830: Epoca georgiană

Perioada regilor din Dinastia de Hanovra – George I, George al II-lea, George al III-lea și George al IV-lea – aduce mari proiecte urbane (construirea de noi parcuri și grădini) și impunerea unui stil caracterizat prin simetrie și armonie, de sorginte neoclasică.

1837-1901: Epoca victoriană

Domnia Reginei Victoria, nepoata lui William al IV-lea, instituie o perioadă de pace (*Pax Britannica*) și prosperitate pe toate planurile.

1863

Inaugurarea primei linii de metrou din lume, între Farringdon Street și Edgware Road.

7 septembrie 1940-10 mai 1941

The Blitz: între 7 septembrie 1940 și 2 noiembrie 1940, Londra este bombardată timp de 57 de zile neîntrerupt de Luftwaffe, trupele aeriene ale Germaniei naziste. Bilanțul acestui „război-fulger”: distrugerea

unui milion de case și uciderea a 20.000 de londonezi. Numai în prima zi, au fost aruncate asupra Londrei 337 de tone de bombe.

6 februarie 1952

Pe tronul Angliei urcă Regina Elisabeta a II-a – care are cea mai longevivă domnie din istoria monarhiei engleze.

Anii 1960

Swinging London: o perioadă de mare efervescență pe scena muzicii și modei din Londra. Beatles-ii stârnesc furori. Tot acum își fac auzit glasul Tinerii furioși (*Angry Young Men*) – un grup de scriitori care ironizează sistemul social și politic al țării.

1979

Margaret Thatcher (1925-2013), supranumită *The Iron Lady* (Doamna de Fier), este desemnată Prim-Ministru, devenind astfel prima femeie din istoria Marii Britanii care deține acest titlu. Mandatul îi va fi reînnoit de încă două ori, în 1983 și 1987.

1994

Inaugurarea Tunelului Canallului Mânecii, prin care Londra este legată de Paris. Trenurile care circulă pe această rută ating viteza de 160 km/h.

2002

Aniversarea Jubileului de Aur al Elisabetei a II-a, marcând 50 de ani de domnie.

2012

Londra găzduiește a XXX-a ediție a Jocurilor Olimpice de Vară.

2016

În urma referendumului Brexit, cetățenii Marii Britanii votează pentru ieșirea țării din Uniunea Europeană.

Cele mai frumoase 10 atracții din Londra

Westminster Abbey ► 34

O capodoperă a stilului gotic târziu din secolele XIII-XVI, Abația Westminster este, din 1066 încoace, locul de încoronare a suveranilor Angliei (cu două singure excepții). Adăpostește de asemenea mormintele a 17 monarhi, printre care Henric al III-lea, Henric al VII-lea și Elisabeta I, dar și a numeroși politicieni ori oameni de știință, Isaac Newton și Charles Darwin fiind cei mai cunoscuți dintre ei. Colțul Poeților din transeptul sudic este ticsit cu memoriale și statui dedicate lui Geoffrey Chaucer, William Shakespeare, Charles Dickens, Walter Scott, Percy Shelley, Byron, Robert Burns, Tennyson, Rudyard Kipling și T.S. Eliot. Complexul păstrează frumosul clăstru din secolul al XIV-lea și grădina, delimitată pe latura estică de vechile chilii ale călugărilor mănăstirii benedictine de pe acest loc. Clădirea Capitolului, de formă octogonală, are cea mai veche ușă din Marea Britanie, cu impresionantă vârstă de 900 de ani, tocmai din

vremea lui Eduard Confesorul, ctitorul abației Westminster.

Tower of London ► 142

La origine o palisadă din lemn construită imediat după cucerirea normandă pe malul Tamisei, Tower of London s-a tot extins, ajungând să capete în timp prestigiul unui adevărat simbol național. Inima acestui complex – în același timp fortăreață, reședință regală, armurărie, trezorerie, monetărie și sinistră închisoare – este Turnul Alb (White Tower), construit de William Cuceritorul după 1079. Pentru cei peste 2,5 milioane de vizitatori care îi trec în fiecare an pragul, atracția principală par să fie Bijuteriile Coroanei, care includ cele mai mari și frumoase diamante din lume. Participați la tururile ghidate oferite de unul dintre cei 38 de Beefeaters – gărzile în uniforme roșii din epoca Tudorilor care păzesc de secole castelul și care, de bună seamă, îi cunosc cel mai bine secretele și istoria săngeroasă, plină de orori. În Tower

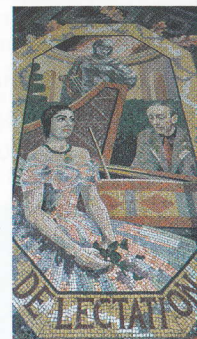
Foto: Tower of London și The City

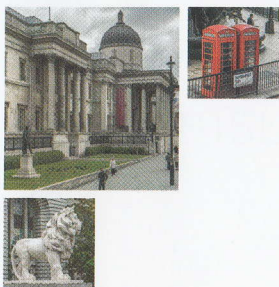
Foto: Statuia Reginei Victoria din fața Palatului Kensington ► 57

De la Trafalgar Square la Westminster

Trafalgar Square	21
Saint Martin in the Fields	22
National Gallery	23
National Portrait Gallery	29
Whitehall	30
Palace of Westminster (Houses of Parliament)	32
Westminster Abbey	34
Westminster Cathedral	38

De la Trafalgar Square la Westminster

Westminster reprezintă azi centrul politic și religios al țării, aici găsim două dintre cele mai emblematice clădiri din întreaga țară – Houses of Parliament și Westminster Abbey. Pe acest loc se afla inițial insula Thorney, pe care Eduard Confesorul a construit un palat regal și o biserică; pentru că aceasta se găsea la vest de City i s-a spus Westminster (de la West Monastery, Mănăstirea de Vest), nume împrumutat ulterior și palatului din vecinătate, a cărui capelă a găzduit încă din secolul al XVI-lea ședințele Parlamentului. Astăzi de aici este dirijată politica țării și tot de aici se dă ora exactă în toată lumea: cine nu a auzit măcar o dată în viață sunetele clopotului Big Ben, difuzate în direct la BBC?

După cum era de așteptat, în zonă sunt concentrate numeroase sedii de instituții, ceea ce a transformat-o pe bună dreptate într-un sinonim al birocrăției. Nucleul acestora se află pe Whitehall, unde se găsesc birourile și reședințele Prim-Ministrului, Cancelarului Trezoreriei, Ministerul de Externe, Ministerul Apărării etc.

Nu vă lăsați intimidați de această etalare de forță și pompă. Dincolo de aerul ei oficial, zona are destule de oferit pentru turiști. Surprindeți *vibe*-ul londonez în Trafalgar Square, descoperiți comorile de artă adunate în National Gallery, mergeți la un concert de prânz în St Martin in the Fields și luați masa în Café in the Crypt. Nu ratați schimbarea gării din fața clădirii Horse Guards de pe Whitehall – mai puțin cunoscută decât ceremonia similară din fața Palatului Buckingham, așa că aici aveți mai multe șanse să scăpați de aglomerație și să prindeți un loc bun. Nu uitați să le aduceți omagiile cuvenite scriitorilor care își dorm somnul de veci în Westminster Abbey, alături de capete încoronate și alți oameni de seamă care au marcat istoria Angliei. Aici se odihnește și ctitorul complexului din secolul al XI-lea – Eduard Confesorul, singurul rege englez care a fost sanctificat. La un kilometru distanță se înalță, în mijlocul unor străzi georgiene, splendida Westminster Cathedral – cel mai important lăcaș de cult al comunității catolice din Anglia; admirați decorațiunile interioare pentru care s-au folosit peste 120 de tipuri de marmură provenind din 25 de țări și bucurați-vă de panoramele Londrei, din vârful turnului-clopotniță cu înălțimea de 63 m.

TRAFALGAR SQUARE

Autobuzele 3, 6, 9, 11, 12, 13, 15, 23, 24, 29, 53, 77A, 87, 88, 91, 139, 159, 176, 453 (inclusiv linile nocturne 53, N2, N5, N18, N20, N21, N26, N29, N41, N47, N50, N89, N91, N97, N279 și N381); metrou: stațiile Charing Cross (National Rail, Northern & Bakerloo Lines), Leicester Square (Northern & Piccadilly Lines), Piccadilly Circus (Piccadilly & Bakerloo Lines) ori Embankment (Northern, Bakerloo, District & Circle Lines)

Vânzoleala continuă din jurul celor două fântâni decorate cu creaturi marine și animale mitologice și entuziasmul amatorilor de artă care se prăbușesc epuizați pe scările nordice ce coboară dinspre National Gallery imprimă o energie aparte Pieței Trafalgar, azi unul dintre cele mai îndrăgite locuri londoneze. Între secolele XIV-XVII aici s-a aflat curtea grajdurilor Grand Mews ale Whitehall Palace (▶30), piața începând să prindă contur abia după ce în 1812 arhitectul John Nash a creat o nouă stradă de la Charing Cross la Portland Place, pe care a gândit-o ca un spațiu cultural deschis publicului. În 1843 a fost ridicată coloana memorială din centrul pieței, în cinstea amiralului Horatio Nelson, care și-a dat viața în bătălia navală de la Capul Trafalgar (în sudul Spaniei, în apropierea Strâmătorii Gibraltar) de pe 21 octombrie 1805, nu înainte de a obține victoria împotriva flotei franco-spaniole a

lui Napoleon. În vârful coloanei din granit cu înălțimea de 52 m, proiectată de William Railton, puteți vedea statuia amiralului, cu înălțimea de 5 m, sculptată de E.H. Bailey; capitelul corintic de dedesubtul ei a fost realizat din bronzul obținut prin topirea tunurilor de pe HMS Royal George, turnate de Woolwich Arsenal Foundry. Patru panouri de bronz de la baza pedestalului care susține coloana înfățișează scene din bătăliile date de Nelson. Cei patru lei de bonz care stau de strajă în colțuri au fost sculptați în 1867 de Edwin Landseer.

Trei dintre soclurile instalate în cele patru colțuri ale pieței sunt decorate cu vechi sculpturi din bronz: în colțul sud-vestic îl puteți vedea pe generalul Charles James Napier, în colțul sud-estic, pe generalul Henry Havelock, iar în colțul nord-estic, pe regele George al IV-lea. Doar ultimul dintre socluri (*The Fourth Plinth*), din colțul nord-vestic, în vârful căruia ar fi trebuit să se afle William al IV-lea, a rămas gol peste 150 de ani, până ce o comisie a decis să-l transforme în spațiu temporar de expunere a operelor de artă contemporană. De atunci proiectele au continuat unul după altul și unul mai provocator decât celălalt, de la tulburătorul *Ecce Homo* al lui Mark Wallinger, instalat în 1999, la ineditul *Gift Horse* (2015-2016), de Hans Haacke, care a dorit să aducă un

Foto: Trafalgar Square și National Gallery

omagiul pictorului englez George Stubbs și economistului Adam Smith, sculptând scheletul unui cal (inspirat după *Anatomia calului*, o lucrare din 1766 semnată de Stubbs), având atașată de picioarele din față o panglică electronică pe care erau afișate live cotele Bursei londoneze, pentru a sublinia astfel legătura dintre putere, bani și istorie). În 2016-2017 aici a stat sculptura *Really Good*, de David Shrigley, care a reprezentat o mână cu degetul mare supradimensionat ridicat în sus. În 2018 londonezii și turiștii vor putea admira *The Invisible Enemy Should Not Exist*, opera lui Michael Rakowitz, care a recreat sculptura unui *lamassu*, divinitate protectoare asiriană, cu cap de om, trup de taur sau leu și aripi de pasăre, care a stat în fața Porții Nergal din situl antic Ninive (Irak) din anul 700 a.Chr. până la distrugerea ei de trupele statului islamic ISIS în 2015; artistul a folosit drept material cutii de sirop de curmale, ca simbol al distrugerii industriei irakiene a prelucrării curmalelor.

Fântânile decorate cu sirene, delfini și tritoni au fost adăugate în 1845.

În zidul din terasa nordică au fost inserate în 1876 Măsurile Imperiale, printre care și câteva unități de măsură arhaice, precum *perches* și *chains*, alternative la *feet* și *yards*. Odată cu construirea scării centrale, măsurile au fost mutate, așa că

astăzi puteți găsi informații despre ele în fața popularei cafenele Café on the Square.

În colțul sud-estic al pieței se află cea mai mică stație de poliție. Practic, este încastrată într-un felinar, construit aici în 1826. 100 de ani mai târziu, Scotland Yard a instalat aici un mic post de supraveghere dotat cu electricitate și o linie telefonică, pentru ca poliția să poată solicita ușor ajutor în caz de nevoie.

Trafalgar Square, care a devenit din 2002 zonă pietonală, găzduiește frecvent numeroase evenimente, de la concerte la târguri (tot aici se înalță cel mai mare brad de Crăciun din oraș, dăruit în fiecare an de Norvegia ca mulțumire pentru eliberarea de sub germani în timpul celui de-al Doilea Război Mondial), dar s-a consacrat ca un spațiu pentru exprimarea nemulțumirilor sociale și politice, londonezii adunându-se aici ca să protesteze ori ca să-și arate sprijinul față de victimele atacurilor teroriste, de exemplu.

SAINT MARTIN IN THE FIELDS

www.stmartin-in-the-fields.org
✉ Trafalgar Square ☎ 7766 1100 ☹ Luni,
Marți, Joi, Vin: 8:30-13, 14-18, Mier: 8:30-13:15,
14-17, Sâmb: 9:30-18, Dum: 15:30-17

Occupând colțul nord-estic al Pieței Trafalgar, St Martin in the Fields a fost construită de James Gibbs între 1722 și 1724 pe locul a două biserici mai vechi. Porticul ei în stil neoclasic, marcat de elegante coloane corintice, și zveltul turn-clopotniță oferă azi o lecție singulară de de armonie într-o piață destul de criticată pentru lipsa unei viziuni unitare. Lucrurile nu au stat așa de la bun început: Gibbs nu a fost deloc apreciat pentru această construcție, care avea să constituie ulterior modelul pentru un șir nesfârșit de biserici de secol XVIII, copiate apoi peste ocean de bisericile anglicane americane.

Interiorul este simplu și auster – cadrul perfect pentru concerte pe care biserica le găzduiește frecvent, motiv din care Saint Martin in the Fields a devenit o

adevărată legendă pe scena muzicală londoneză. Aveți de ales între concerte de prânz, care au loc în zilele de luni, marți și vineri începând de la ora 13 și sunt gratuite (însă donațiile sunt considerate bine-venite), și cele de seară (cca 20 £), desfășurate la lumina lumânărilor, pentru care pot fi achiziționate bilete online sau la fața locului. Pentru programul concertelor din fiecare zi, verificați site-ul bisericii.

O altă atracție a St Martin in the Fields este atipica cafetăria pe care o adăpostește în fosta ei criptă. Un lift de lângă biserică vă coboară până la **Café in the Crypt** ☹ Luni, Marți: 8-20, Mier: 8-22:30 (când au loc Jazz Nights, este deschisă doar de la ora 18:30 celor care au achiziționat bilete), Joi-Sâmb: 8-21, Dum: 11-18), sub ale cărei arcade din cărămidă puteți lua o masă delicioasă, dacă nu vă deranjează priveliștea pietrelor tombale încastrate în podea. Este o experiență ieșită din comun, iar prețurile sunt chiar modice, având în vedere că vă aflați în centrul Londrei.

Tot la subsol se organizează sesiuni de **brass rubbing** ☹ Luni-Mier: 10-18, Joi-Sâmb: 10-19:45, Dum: 11:30-17 ☹ Începând de la 4,50£, unul dintre hobby-urile favorite ale englezilor în perioada victoriană. Pe atunci, copiile după plăcile funerare din bronz încastrate în podeaua criptei erau suvenirul perfect pentru a fi luat acasă după vizitarea unei biserici. În mod neașteptat, au redevenit populare în rândul turiștilor de azi după ce unele biserici le-au reînclus în rândul activităților

artistice organizate în cadrul lor. Tehnica *brass rubbing* constă în copierea conturului literelor și imaginilor inscripționate pe o placă de bronz aplicând peste aceasta o coală de hârtie și frecând suprafața ei cu ajutorul unei bucați de cretă ori ceară. London Brass Rubbing Centre din cadrul St Martin in the Fields are peste 100 de replici după plăci de bronz provenind din cele mai cunoscute biserici și catedrale din Anglia; aveți de ales între reprezentări ale cavalerilor medievali, dragonilor care scuipe flăcări și domnițelor scăpate din ghearele lor, motive celtice sau epitafuri ale unor personalități de marcă, din care nu lipsește, firește, William Shakespeare. Va fi cu siguranță o activitate pe placul tuturor membrilor familiei.

NATIONAL GALLERY

www.nationalgallery.org.uk
✉ Trafalgar Square ☎ 7747 2885
☹ Zilnic: 10-18 (Vinerea: program prelungit până la ora 21) ☹ Gratuit

Situată pe latura nordică a Trafalgar Square, Galeria Națională din Londra deține o colecție impresionantă formată din peste 2.300 de picturi ilustrând toate școlile de pictură care au marcat evoluția artei occidentale de-a lungul a 700 de ani, din secolul al XIII-lea până în secolul al XIX-lea. A fost înființată în 1824, la inițiativa Regelui George al IV-lea, care a avut ideea achiziționării locuinței din Pall Mall nr. 100 și a colecției de artă (formată din 38 de tablouri vechi, printre care *Portretul Papei Iulius al II-lea*, de Rafael, *Învierea lui Lazăr*, de Sebastiano del Piombo, și *Răpirea sabinelor*, de Rubens) ale bancherului de origine rusă John Julius Angerstein. Construcția actuală, în pur stil neoclasic, a fost ridicată după planurile arhitectului William Wilkins între 1834 și 1838. Colecția s-a tot mărit de la an la an, prin donații și achiziții succesive, astfel încât s-a pus problema extinderii corpului central: în 1876 a fost adăugată aripa estică, iar în anii 1980, cu ajutorul fondurilor asigurate de lordul Sainsbury și frații săi, a fost construită aripa Sainsbury, inaugurată în 1991, unde astăzi sunt expuse cele mai vechi tablouri ale colecției, cele din perioada 1260-1510.

Jos: Fântânile din Trafalgar Square